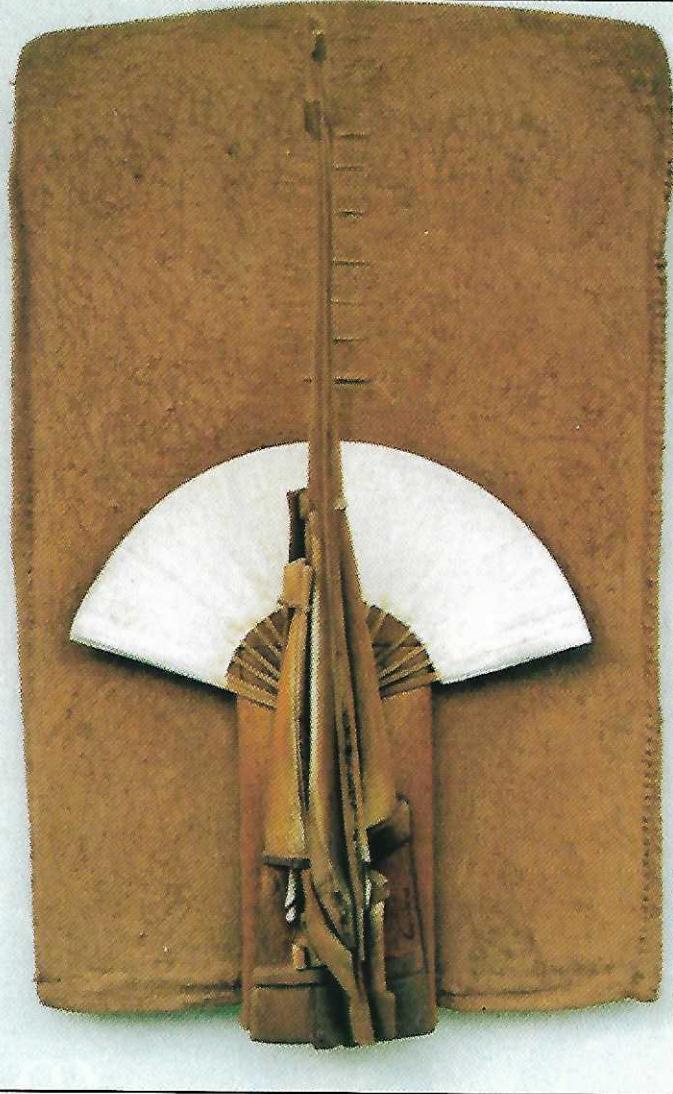

-
- Ζει και δημιουργεί στο Βερολίνο, αλλά οι εικόνες και τη σχέση του τροφοδοτούνται από τη δική του γη, τη Θεσσαλίκη.
 - Έφυγε πριν πολλά χρόνια από την Αγιοπηγή Καρδίτσας ανοίγοντας τα φτερά του για να πετάξει μακριά.
 - Είναι ένας άνθρωπος που δημιουργεί τέχνη μέσω από τη στοιχεία της γης, μέσω από την πιο γάινη μορφή, τη γυναικα.

Παντελής Σαμπαλιώτης:

Καλλιτέχνης με διεθνή εμβέλεια
στο Κέντρο σύγχρονης Τέχνης Λάρισας

Της Φρόσως Παπύλου

“Η γυναίκα με μαλλιά ιφωτιάς από ξύλα, η γυναίκα με σκέψεις αστραπών της ζέστης, με γλώσσα κεχριμπαριού και γυαλιού τριμμένου, γυναίκα με ματόκλαδα όρθιες γραμμούλες παιδικής γραφής, με ιφρύδια περίγυρου φωλιάς χελιδονιού...”.

Oi παραπάνω στίχοι θα μπορούσαν να ανήκουν στον Παντελή Σαμπαλιώτη, θα μπορούσαν ενδεχομένως να περιγράφουν τα εικαστικά του έργα, αλλά ωστόσο ανήκουν στον Αντρέ Μπρετόν, στον σπουδαίο αυτό υπεροεαλιστή ποιητή και οι στίχοι είναι ένα μικρό δείγμα του ποίηματος με τίτλο “Ελεύθερη Ένωση”.

Έτσι, ως ελεύθερη ένωση της φύσης και των γήινων στοιχείων της, θα μπορούσε να χαρακτηρίσει κανές τα έργα του Καρδιτσιώτη

καλλιτέχνη Παντελή Σαμπαλιώτη, προσθέτοντας όμως και μια ακόμη παράμετρο, αυτή που ακούνει στο όνομα γυναίκα. Τη σχέση του αυτή δεν θα την περιγράψουμε εμείς, αλλά θα δώσουμε την ευκαιρία στον ίδιο, ώστε πραγματικά ως “πομπός” να στείλει το μήνυμά του.

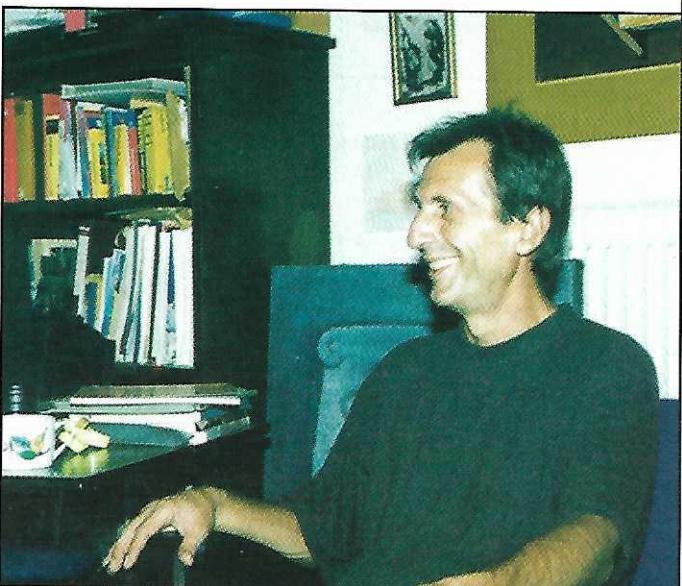
Οι διευλοι επικοινωνίας ανοίγουν σχεδόν από την πρώτη στιγμή της κουβέντας μας, στο εργαστήριό του στην Αγιοπηγή Καρδίτσας, όπου βρίσκεται αυτή την εποχή, με αφορμή μια μεγάλη έκθεση που ετοιμάζει και η οποία θα παρουσιαστεί στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης της Λάρισας, στις 2 Οκτωβρίου και θα διαρκέσει περίπου δύο μήνες.

Από φύση μήπως και τον αδικήσω ως καλλιτέχνη (δεν διεκδικώ τον τίτλο του γνώστη του αντικειμένου ή του κριτικού τέχνης) καταθέτω ότι επιχείρησα μια προσέγγιση, ανήγευση, κατ' αρχήν, του ατόμου και βέβαια στη συνέχεια, του μέσου έκφρασης και επικοινωνίας που επέλεξε ο ίδιος, δηλαδή τα έργα του. Όλα αυτά από την οπική ενός κοινού ανθρώπου, που όμως θέλει με ειλικρίνεια να σταθεί απέναντι από το εικαστικό δημιουργήμα και να δει με ανοικτά τα μάτια της ψυχής του πέρα από συμβατικότητες και καθωσπρεπισμούς.

Ο Παντελής Σαμπαλιώτης εξωτερικά είναι ένας απλός καθημερινός άνθρωπος, που μπορεί να περάσει από δύπλα σου χωρίς να τον παρατηρήσεις. Οι κινήσεις των χεριών του άκρως παραστατικές. Ο λόγος του υπερήφανος με έντονο το στοιχείο της αυτοκυριαρχίας, για τα επόμενα βήματα της καλλιτεχνικής του πορείας, για την εσώτερη ζωή του.

Παρατηρώντας τον κανείς πιο προσεχτικά, διαπιστώνει ότι τα 30 χρόνια δουλειάς και αναζήτησής του προσέδωσαν μια κουρασμένη καρτεροκόπητα που αναδύεται απ' όλη την ύπαρξή του, η οποία όμως έρχεται σε αντίθεση με τη ζωτάνια και την αισιοδοξία που τον διακατέχει ως καλλιτέχνη. Ο ίδιος πρωτοπορεί και αυτό του αναγνωρίζεται σε ευρωπαϊκό και όχι μόνο επίπεδο. Για να δει κανείς τη δουλειά του Παντελή θα πρέπει να έχει γνώση της πορείας του και της αναζήτησής του στο χρόνο, ώστε από “χθες” να φτάσει στο “οήμερα”, μέσα από μια αρμονική πορεία.

Θα επιχειρήσουμε, λοιπόν, ένα σύντομο ιστορικό ταξίδι, δίνοντας τα χρονικά σημεία - σταθμό για την “οδύσσεια” του σύγχρονου αυτού καλλιτέχνη.

Ερ.: Αν και στερεότυπη η ερώτηση, οφειλουμε να την παραθέσουμε για την αρχή των λόγων μας. Πώς, ποτέ και γιατί ασχολήθηκες με τη ζωγραφική;

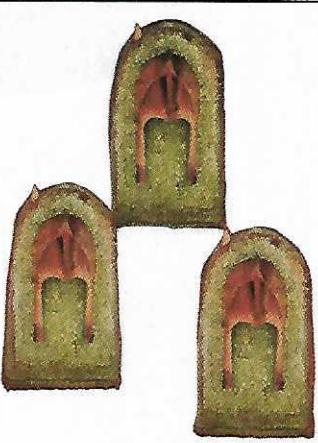
Απ.: Από τις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου, αρχές του '70, πέρα από τη ζωγραφική άρχισα να μελετώ και ιστορία Τέχνης. Αυτό που μου προέκυψε ως αντίληψη ήταν το ότι η τέχνη είναι μια πυξίδα να ανακαλύψω τον τόπο, την προοπτική αυτού του νέου ιστορικού χρόνου στον οποίο εγώ έπρεπε να αναφερθώ δημιουργικά.

Οι συνθήκες εκείνης της εποχής σημαδεύονταν από μια παρατεταμένη αγωνία. Τα θέματά μου είναι Γυναίκες και Άλογα, που σαν περιπλανώμενα άστρα προσπερνούν την εφηβική περιπέτεια για να διαγράψουν πορεία σ' έναν όλο και περισσότερο γήινο χώρο. Πάντα πίστευα ότι η διάνοια έχει την προέχουσα θέση στη δημιουργία,

οπότε ο καλλιτέχνης μόνο σαν δρθια σκέψη μπορεί να οικοδομήσει μια ουσιώδη βάση για να εκφράσει την εποχή του.

Ερ.: Πότε θεωρητικά, Παντελή, πραγματοποιείς το πρώτο "πέταγμα";

Απ.: Από το '78 αρχίζω διαρκώς να ταξιδεύω και να εκθέτω στο εξωτερικό. Επισκέπτομαι Μουσεία, γνωρίζομαι με μεγάλους καλλιτέχνες. Το '81 κάνω μια από τις πιο σημαντικές εκθέσεις μου στο Chateau du Bosc Μουσείο της Εφηβείας του Τουλούζ Λωτρέκ. Γνωρίζω έτοι την επιτυχία κι είμαι 26 χρονών. Αυτό με βάζει σε σκέψεις και το προστερνώ κάνοντας ένα μεγάλο ταξίδι στον κόσμο αρχίζοντας από την Ισπανία: Θέλω να εξιχνιάσω σε βάθος δύο πολύ σταθερά μου σημεία. Τον Έλ Γκρέκο στο Τολέδο και τον Πικάσο στη Βαρκελώνη.

Αντιλαμβάνομαι πως ναι μεν είχα τις βάσεις για να προβάλω μια νέα αντίληψη, αλλά για κάτι τέτοιο μου χρειαζόταν πολύ σκληρή δουλειά.

Έτοι με τις δύο εκθέσεις μου στο Βερολίνο, το '82 και το '84, προσεγγίζω αυτό το νέο πρωτοποριακό κύμα που υποθέτει αυτή η αινιγματική πόλη και επομένως να το συναντήσω από ένα εντελώς δικό μου δρόμο.

Έτοι, από το '78, μένω για τέσσερα χρόνια στην Ύδρα, πειραματίζομαι με τη φύση και τα υλικά της, γράφω θεωρητικά κείμενα για τη σύγχρονη τέχνη, μελετάω τους προσωρινούς φιλοσόφους, καταγίνομαι πολύ με τον Ηράκλειτο. Δημιουργώ δύο νέες σειρές έργων, τη "Σύζευξη", κατασκευές ως επί το πλείστον με ξύλο, άχυρο, κερί και τις "Ελξεις", πεδία εντάσεων μεταξύ νου και επιφάνειας. Στην ουσία, οδεύω για μια νέα διεθνή παρουσία, έπειτα από οπαίσεις εκθέσεις στην Αθήνα.

Ερ.: Άλιθεια Παντελή, η διεθνής σκηνή δεν σε τορμάξε; Δεν ένιωσες ότι θα σε... τσαλακώσουν;

Απ.: Εκεί για να σταθείς όρθιος πάνω στην αρένα πρέπει να απαντήσεις στο μεγάλο ερώτημα:

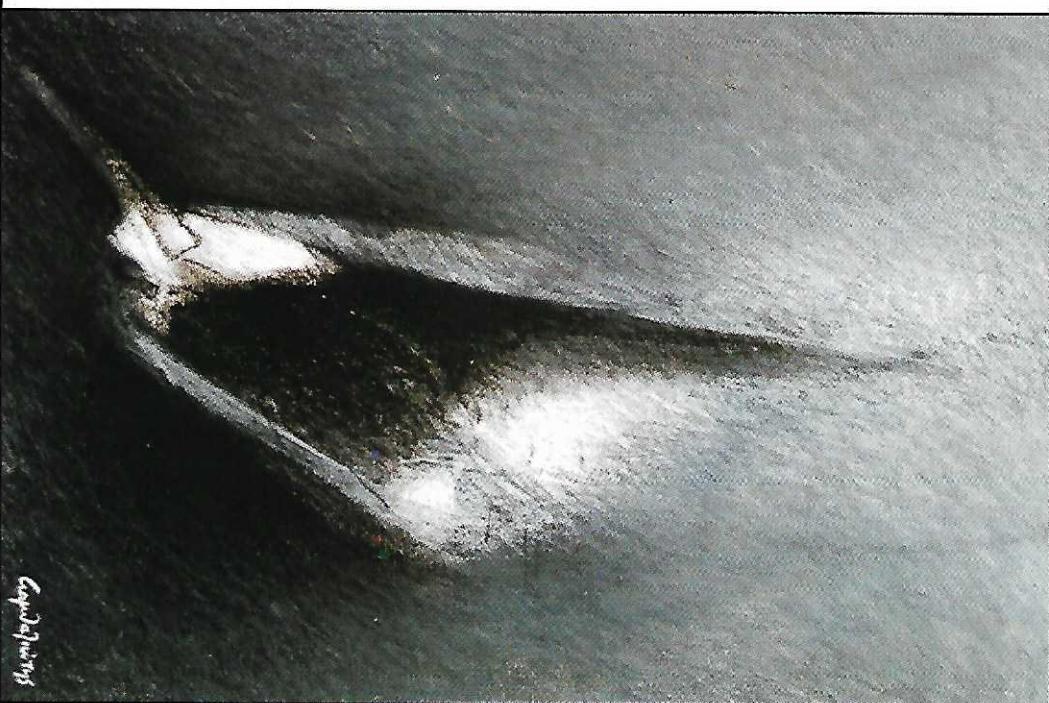
- Ποιά είναι η δικιά σου προσωπική τέχνη και ποιό είναι το μέγεθος της αξίας της;
Μπαίνω σ' αυτή την ιστορία το '96, επιλεγόμενος από την Τράπεζα του Βερολίνου, για να παρουσιάσω τις "Πράξεις Ισορροπίας" στο νέο της κτίριο (σε ένα χώρο πρωτόγνωρων διαστάσεων) στο κέντρο της νέας πόλης. Στη

συνέχεια επιλέγομαι για το Kunst Preis Wesseling '97. Τον ίδιο χρόνο, το Δεκέμβριο, έχομαι στην Καρδίτσα και παρουσιάζω τα "Ορόσημα" στη Δημοτική Πινακοθήκη. Επιστρέφω στο Βερολίνο για το "Himmels Achse", στο Prisma Haus, μια έκθεση που οργανώνει το "Haus der culturen der Welt", σε ένα χώρο 6.000 τ.μ., όπου 32 καλλιτέχνες από όλον τον κόσμο δίνουν το στίγμα του νέου ιστορικού χρόνου "της παγκοσμιοποίησης". Σ' αυτή την έκθεση παρουσιάζω το "Γ" μυθιστρόημα", μια ενότητα από 18 κατασκευές που όλες μαζί δένονται σε μια εγκατάσταση στο χώρο, με ένα τόνο τόσο έντονο κόκκινο, που γίνεται αντιληπτό από αδιανότητες αποστάσεις. Κατ' αυτό τον τρόπο ήθελα να προϊδεάσω το θεατή ότι έπρεπε να συμμετέχει οργανικά σ' αυτή την υπόθεση. Να αγγίξει, να γευτεί, να μιλήσει. Να αντιληφθεί ότι η γη είναι ένας περιτλανώμενος πλανήτης κι αυτός ταξιδεύει μαζί της.

Ερ.: Δηλαδή, η ύλη σ' αυτή την περίπτωση είναι το μέσο;

Απ.: Χρησιμοποιώ την ύλη σαν ένα τέχνασμα που το παίρνει στα χέρια του για να αντιληφθεί το ρόλο του ως οργανωτής ζωής...

Το σημαντικό είναι ότι δούλεψε αυτό το πράγμα. Υπήρχε συμμετοχή από ανθρώπους με άλλη κουλτούρα κι άλλες πολιτισμικές καταβολές. Αυτό μου δίνει μια ώθηση να προχωρήσω στο σχηματισμό μιας ομάδας διεθνών καλλιτεχνών, για να δημιουργήσουμε ένα νέο ζεύμα, εξιχνιάζοντας αυτή την αλληγορική έν-

νοια της ψήλης.

Το πρώτο εγχείρημα αυτής της προσπάθειας παρουσιάζεται στο Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης της Λάρισας με τίτλο “Αλληγορίες της ψήλης”.

Πρόκειται για μια μεγάλη παραγωγή του Κέντρου που επιμελείται η Ιστορικός Τέχνης Katia David και συμμετέχουν πραγματικά μεγάλοι καλλιτέχνες όπως ο Martin Assig, ο Rainer Fest, ο Christian Rothmann, ο Norbert Stuck, ο Χρήστος Μπουρούνικος κ.α.

Ερ.: Γιατί επιλέξατε αυτό το χώρο παρουσίασης μιας τόσο μεγάλης δουλειάς; Το γνωρίζατε το Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης;

Απ.: Η γνωριμία μου με το Κέντρο Σύγχρονης Τέχνης της Λάρισας και τον καλλιτεχνικό διευθυντή του, συνάδελφο Ανδρέα Γιαννούτσο έγινε με το πρώτο “Δρομολόγιο του '97, στο οποίο και συμμετείχα. Πρόκειται για ένα χώρο μοναδικό για τα ελληνικά δεδομένα και πιστεύω πως μπορεί να διαδραματίσει ένα πρωταγωνιστικό ρόλο στην ευρωπαϊκή σκέψη και να εγγυηθεί κάτι πραγματικά καινούργιο.

Ερ.: Νομίζω, ότι έφτασε η στιγμή να μιλήσουμε για τη δουλειά που θα δούμε, την έκθεση, αλλά και για τα μελούμενα.

Απ.: Σ' αυτή την έκθεση παρουσιάζω τα φιλοσοφικά αντικείμενα. Είναι μια ενότητα από γλυπτά και ανάγλυφα καμαριένα από ξύλο, ύφασμα και κερί, χρωματισμένα με οξυδώσεις μετάλλων και ορυκτό αλάτι.

Τα έργα χωρίζονται σε δέκτες και πομπούς για να πραγματώσουν μια εικαστική επιπομπή στο χώρο.

Ζωγραφική και γλυπτική ενώνονται για να προβάλουν κίνηση, φως και ενέργεια, εκθέτοντας στο θεατή την αρχέγονη ανθρώπινη ανάγκη για απογείωση. Και πάλι επιδιώκω μια άμεση σχέση με το θεατή. Με τα φιλοσοφικά αντικείμενα προσεγγίζω με μεγαλύτερη ακρίβεια αυτό που πάντα ήθελα να εκφράσω. Έχω ήδη προγραμματίσει μέχρι το 2003 τρεις απομικές εκθέσεις σε Βερολίνο, Αθήνα και Τόκιο. Είναι ένα θέμα που θεωρητικά το επεξεργάζομαι από το '75, την εποχή που υπηρετούσα τη θητεία μου στον Έβρο, αλλά τεχνικά και πρακτικά χρειάστηκαν 25 χρόνια διαρκούς προσπάθειας.

Ερ.: Άφησα για το τέλος το σύμβολο “Τυναίκα” και όχι τυχαία, αφού μετά από μια πρώτη ματιά των έργων, η γεύση, η αφή, η εικόνα είναι γυναικί.

Απ.: Η Γυναικία είναι το κυρίαρχο στοιχείο στο μεγαλύτερο μέρος της δουλειάς μου. Ανάλογα με την περίοδο εκπέμπει μια διαφορετική ειδική αξείδια.

Αρχικά είναι ο έρωτας. Η πιο δυνατή πληρότητα για τον κόσμο της αρσενικής φύσης.

Από το '78 και μετά, με αποκορύφωμα τις Τρώαδες εμφανίζεται σαν δ' ς πιο γήινο για την προβολή εννοιών με αρχέγονες μεν ωζες, αλλά κι ένα σταθερό σημείο που, με την προβολή της καμπύλης, γαληνεύει την κάθε ένταση στην επιφάνεια.

Από το '85 με τις Αρχέγονες Νύχτες αποκτά μια δικιά της εστία στο χώρο της σκέψης και είναι ο νους που προβάλλει ενότητα και κίνηση της Ιστορίας.

Από τις Έλξεις και μετά γίνεται αντιληπτή χωρίς να εικονίζεται, δημιουργώντας ένα αέναο γίγνεσθαι που προβάλλει από τον κόσμο της εμπειρίας μου μαζί του και που διαρκώς εξελίσσεται.

